

[Willesen.]

til at give det sociale Spørgsmaal en anden og bedre Løsning end den, det har fundet i de nævnte Lande, en Løsning paa Frihedens Grund, hvorved Folkefriheden bevares, uddybes og dermed føres et stort Skridt længere frem.

Thi den Erklæring om Menneskerettighederne, som den franske Nationalforsamling vedtog i 1789, er ingenlunde mere tilstrækkelig til at danne Grundlaget og Maalestokken for den politiske Frihedsudvikling. Den maa nu suppleres med en langt mere afklaret Formulering af Samfundsprinciperne, hvorved Forholdet mellem Individ og Samfund trækkes klart op og de herhenhørende Spørgsmaal drages ud af det Tilfældighedernes Kaos, hvori de hidtil har været behandlet. Det er Kravet om en Samfundsordning, der yder enhver sit, nemlig hvad han har moralsk Krav paa, Kravet om social Retfærdighed paa den økonomiske og politiske Friheds Grund, som den moderne Liberalisme maa opfylde, om den skal kunne hævde sig, ja, om den overhovedet skal have Eksistensberettigelse overfor Tidens statssocialistiske Strømninger, af hvad Art og Farve de end er. Det er et Problem af verdenshistorisk Karakter, og dets Løsning kan ventes at faa lige saa vidtspændende Konsekvenser.

Danmark har ganske særlige Forudsætninger for at løse denne Opgave. Jeg vil gerne pege paa den dobbelte Kendsgerning, at Danmark paa den ene Side er det moderne Samfund, hvor de sociale Forskelle trods alt dog maaske er mindst, medens det paa den anden Side turde være det Land, hvor de sociale Ligeretskrav er trængt dybest ind i Befolkningens Tankegang, ja, man kan sige Samvittighed. Sammenstilles disse Forhold med det dybe individualistiske Drag, der præger den danske Folkekarakter, synes baade de sociale og de folkepsykologiske Forudsætninger at være til Stede, der bestemmer Danmark til at være det Land, der løser den store Opgave at forene Frihed og Retfærdighed saavel økonomisk som politisk. Det Folk, der har ejet en Mand som Grundtvig, hvis Frihedstanker har gennemsyret Befolkningen — thi vi er jo alle sammen berørt deraf, enten vi er Grundtvigianere eller ej —, det Folk skulde synes forudbestemt til at løse denne store Opgave, der til Dato har staaet uløst.

At det er berettiget at nære en saadan Tillid til det danske Folks Evne til at løse de skiftende Tiders sociale politiske Spørgsmaal paa en forbilledlig Maade, viser Erfaringen heldigvis med opmuntrende Tyde-

lighed. Baade da Stavnbaandet blev løst i 1788, og da Kravet om den frie Forfatning sejrede i 1848, viste det danske Folk, at det formaaede paa fredelig Vis at løse de Problemer, hvis Løsning andetsteds kostede Strømme af Blod. Og saa blev de endda i Danmark løst paa en bedre og varigere Maade end i de fleste andre Lande.

Netop overfor de sociale Rets- og Frihedsspørgsmaal har vi da en Fortid, der baade forjætter og forpligter, og dette bør vi mindes netop under de nuværende vanskelige Forhold, da vi staar midt i en Erhvervskrise, der i sit inderste Væsen egentlig er en af de særlige Forhold fremkaldt Tilspidsning af den kroniske sociale Krise, der har været under Udvikling i den sidste Menneskealder. Men netop denne Situation kan og bør bruges som det gunstige Øjeblik til at gennemføre de Krav om social Retfærdighed, der er saa stærke ude i Befolkningen, og derved lægge Grunden til en ny og sundere Udvikling for vort Folk. At dette er nødvendigt, viser de 100 000 arbejdsløse, de 7 Milliarders Prioritetsgæld og den almindelige Raadvildhed overfor Krisen med skærende Tydelighed. Og for at lægge denne Grund er det, vi forelægger disse Lovforslag.

Det første Lovforslag bærer Titelen: *Forslag til Lov om Overgang fra Skat til Skyld*. Med denne Titel har vi villet fastslaa 3 Ting. For det første, at vi anser det nuværende Skattesystem for at være umoralsk i hele sit Væsen, for at være et Statsovergreb mod Borgerne, thi dette System hviler kun paa Statens og Sædvanens Magt, men ikke paa nogen moralsk begrundet Rettighed. For det andet, at den Indtægtskilde, som Staten med moralsk Ret kan, ja, bør øse af, er de enkeltes Skyldafgift for Brugen af Danmarks Jord, den Jord, der vel med juridisk, men aldrig med moralsk Ret kan blive Privateje, men bør være hele Folkets Fælleseje. For det tredje, at der maa en Overgang til fra det nuværende Skattesystem til en offentlig Husholdning, der i første Række bygger paa Grundskylden som Indtægtskilde, at denne Overgang maa ske i flere Tempi, men at dens første Maal maa være Indførelse af fuld Grundskyld og Aflastning af saa mange Skatter, som det kan gøres finansielt muligt i første Omgang.

Det første Afsnit af Lovforslaget bærer da Overskriften: *Om Indførelse af fuld Grundskyld*, thi de eksisterende Grundskyldslove kan vi jo kun betragte som spæde Tilløb. Vi foreslaar da den fulde Grund-